

EĞİTİM FAKÜLTESİ İLKÖĞRETİM SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN İDEAL BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENİ NİTELİKLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

INVESTIGATING PRIMARY SCHOOL TEACHER CANDIDATES' VIEWS ON THE
QUALITIES OF AN IDEAL SPORTS TEACHER

ÇOBAN Bilal ¹

DEVECİOĞLU Sebahattin ¹

AYSAN Hasan Aykut ²

ZİREK Oğuzhan³

Öz

Bu çalışmada; öğretim, öğrenme, iyi öğretmen, çağdaş öğretmen profili, ideal bir öğretim elemanının özellikleri vb. konular hakkında genel bilgiler verilmiş, öğretmen adaylarının ideal beden eğitimi öğretmenliğine ilişkin görüşleri araştırılmıştır. Öğretmen adaylarının görüşlerini ortaya koymak amacıyla, Survey-Tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli ile yürütülen bu çalışmada, veriler, anket yöntemi ile elde edilmiş ve toplam 446 anket değerlendirmeye alınmıştır. Araştırmanın evreni, Türkiye'deki Üniversitelerin Eğitim Fakültelerinin İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği öğrencileridir. Araştırmanın örnekleme ise, tesadüf örnekleme yoluyla seçilmiş, Dicle, Fırat, 100.Yıl, Gazi ve Kocaeli Üniversiteleri eğitim fakültelerinin ilköğretim bölümü sınıf öğretmenliği öğrencileridir. İstatistikî analizler sonucunda, anketin Crombach Alpha güvenirlik katsayısı 0.97 olarak hesaplanmıştır. Öğretmen adaylarının; ideal beden eğitimi öğretmenliğine ilişkin görüşlerinin, cinsiyet ve üniversite değişkenine göre dağılımına bakıldığında; ideal beden eğitimi öğretmeni niteliklerine ilişkin öğrenci görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Sınıf-okul takımında bulunma ve ortam değişkenlerine göre ise, öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, İdeal Öğretmen, Beden Eğitimi öğretmeni, ilköğretim

Abstract

In this study the general information is given about the issues such as teaching, learning, a qualified teacher, a modern teacher's profile, and the features of an ideal teacher, and the opinions of the student teachers related to an ideal physical education teacher are studied. In order to show the opinions of the student teachers, a questionnaire is issued. The data are obtained through the questionnaires. The population includes the first year students in the Primary Education Classroom Teaching Departments in Education Faculties in Turkish Universities. The sample is selected randomly, and it includes the students in Primary Education Classroom Teaching Departments at Fırat, Dicle, 100.Yıl, Gazi and Kocaeli Universities. The Crombach Alpha reliability coefficient is calculated as 0.97 according to the statistic analysis. When the opinions of the student teachers concerning an

¹Fırat Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu

²Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü

³Elazığ Milli Eğitim Müdürlüğü

ideal physical education teach in agre examined in terms of the variables of gender and university, it is seen that there is a significant.

KeyWords: Ideal teacher, Physical Education Teacher, Primary Education.

1. GİRİŞ

Yazarlar eğitimi genellikle öğrencilere kazandırılması istenen davranışlar, öğretimi ise öğrenmeyi sağlama faaliyeti olarak tanımlar (Tan ve Erdoğan,2001). Diğer bir tanım olarak davranış değiştirme süreci olarak nitelendirilen eğitimin, insanlık tarihi ile paralel uzun bir geçmişi vardır, öğrenci ve eğitim-öğretim programlarının içinde öğretmen önemli bir konuma sahiptir. Öğrenciyi eğitilebilme kabiliyeti ile işleyen ve bu amaçla eğitim-öğretim programlarını uygulayan kimse öğretmendir. Öğrenciler, aynı zamanda öğretmenin yalnızca bilgilerinden değil kişilik özelliklerinden de etkilenmektedir (Gürbüz Türk ve Genç, 2004). Öğretmenler öğrencilere davranışları öğretmede ve pekiştirmede eğitimin ilk sorumlularıdır Öğretmen öğrencilerce olumlu veya olumsuz davranışlarıyla da değerlendirilmektedir (Kılıç, ve ark. 2004). Çağdaş eğitim görevi eğitim kurumlarına ve eğitim sisteminde niteliğin artırılmasına ve nitelikli öğretmene bağlıdır (Çalışkan, M. 2007). Öğretmen davranışları birçok şekilde tanımlanabildiği gibi özelliklerine göre genelde iki şekilde ele alınmaktadır. Birincisi sevgi ve saygıya dayalı demokratik yaklaşım, ikincisi ise endişe, korku ve baskıya dayalı otokratik yaklaşımdır. İdeal bir öğretmen demokratik öğretmen tanımı içinde yer alır.

İdeal öğretmenin özellikleri aşağıdaki gibi sıralanabilir.

İyi Öğretmen; Üzüntü ve gerginlikleri hisseder ve bu durumu en asgari düzeye indirir, öğrencilerin ayrı bireyler olduklarını ve her birinin isteklerini, yeteneklerini, kişiliklerini ve ihtiyaçları olduğunu bilir, sert davranmaktan kaçınır, ödüllendirmeye önem verir. (Çetin, 2001)

Etkili Öğretmen: Eğitim ve öğretimde işbirliği içinde çalışma, birlikte planlama ve karar alma, yeni yöntemler ve teknikler bulma, sorumluluk duygusuna sahip olma, iyi bir rol model olma, öğrencilerin ihtiyaçlarının farkında olma düzeyini takip etme, öğrencilere yol gösterme, öğrencilerin çalışmalarına yardımcı olma, öğrencilerin öğrenme başlıklarında toplanabilir (Şişman, 2002). Metodun sağlıklı olabilmesi için Öğrenme ilkelerine uygun olmalı, yorucu olmamalı, öğretmenin kişisel bilgi zenginliği katılmalı, öğrenciyi düşünme ve kişilik gelişimi bakımından aktif kılmalı, konunun özellikleri ile bağdaşmalı, ne, ne kadar nasıl öğretileceği bilinmeli ve planlanmalıdır (Tan ve Erdoğan,2001).

Önemseyen Öğretmen: Öğrencileri öğrenme için isteklendirmenin arttırılması büyük ölçüde öğretmenleri tarafından insanca saygı, sevgi, ilgi görmeleri ve önemsenmelerine bağlıdır. Önemsenme belirtileri olarak öğretmenlerin öğrencilerine isimleri ile hitap etmeleri, lütfen ve teşekkür ederim gibi nezaket cümlelerini kullanmaları, güler yüzlü davranmaları ve sevecen tutum sergilemeleri isteklendirme açısından önemli sayılabilir (Saban, 2004).

Yeterli Öğretmen: Yeterlilik, mesleki yönden, bir mesleğin başarılı bir biçimde yerin getirilebilmesi için sahip olunması gereken özellikleri (bilgi, beceri ve tutumlar) ifade eder. Öğretmenlerin yeterliliği ise öteden beri genel olarak alan bilgisi, öğretmenlik meslek bilgisi, genel kültür olmak üzere üç başlıkta toplanmıştır. Öğretimdeki başarı alanı iyi bilmekle ilgilidir. İyi bilmeyen bir öğretmen, neyi, nasıl öğreteceğini de bilemez (Şişman, 2006).

Öğretmen öğrenciye kötü örnek olacak sigara vb. sağlığa zararlı maddeler kullanmamalı, neşeli görünmeli, ideal vücut ölçülerini korumalı, derste aktif ve canlı olmalı,

dersi çok yönlü işlemeli, az konuşup çok hareket yaptırmalı, öğrencileri motive etme bakımından derse ve hareketlere kendisinde katılmalı, zaman yönetimini dikkate almalı, hareketi başarılı olarak yaptıklarında ödüllendirmeli, dersi çok sık kesmemeli, kıyafetinin düzgün olmasına dikkat etmelidir (Kale,2007).

Yönetimler, öğretim elemanlarını, kendi değerlendirme sonuçlarına göre olumlu yönde geliştirmek için çeşitli hizmet içi eğitim çalışmaları yapmaktadır. Öğrencilerin ders ve öğretim üyesi seçiminin serbest olduğu yerlerde öğrenciler, bu değerlendirme sonuçlarına göre ders ve öğretim elemanı seçebilmektedirler. Bu seçimde öğrenciler, öğretim elemanının kullandığı metodu, başarı ölçmedeki adaletini ve öğrenci ile ilgilenmesini kıstas olarak alırlar (Ergün ve Duman, 1999).

Araştırmanın temel amacı, öğretmen adaylarının ideal beden eğitimi öğretmenlik niteliklerine ilişkin görüşlerini belirlemektir. Bu temel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1-Farklı üniversite öğretmen adaylarının ideal beden eğitimi öğretmeni niteliklerine ilişkin görüşlerinin dağılımı nasıldır?

2-Cinsiyetlerine göre, öğretmen adaylarının ideal beden eğitimi öğretmeni niteliklerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

3-Okul takımında bulunma ve ortama göre, öğretmen adaylarının ideal beden eğitimi öğretmeni niteliklerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

2. YÖNTEM

Bu çalışmada, öğretmen adaylarının ideal beden eğitimi öğretmenliğine ilişkin görüşleri araştırılmıştır. Araştırmanın evreni, Türkiye'deki Üniversitelerin Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği ilköğretim bölümü sınıf öğretmenliği öğrencileridir. Araştırmanın örneklemini ise, tesadüfî örneklem yoluyla seçilmiş, Dicle, Fırat, 100.Yıl, Gazi ve Kocaeli Üniversitelerinin Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği öğrencileridir. Tarama modeli ile yürütülen bu çalışmada, araştırmanın verilerini toplamak amacıyla, çeşitli görüşmeler yapılmış, mevcut durum ve problemler tespit edilmiş ve literatür ışığında anket soruları hazırlanmıştır. Ön anket uygulaması yapılarak da, ankete son şekli verilmiştir. Anketler; pulları yapılandırılmış "geri dönüşüm" zarfları ile birlikte, tesadüfî örneklem yoluyla seçilmiş, Dicle, Fırat, 100.Yıl, Gazi ve Kocaeli Üniversitelerinin Eğitim Fakültesi İlköğretim Sınıf Öğretmenliği Bölümlerine, posta yolu ile gönderilmiştir. Geri dönüşümü sağlanmış olan, toplam, 446 adet anket değerlendirmeye alınmıştır. Yapılan hesaplamada Crombach Alpha güvenirlik katsayısı 0.97 olarak hesaplanmıştır.

2.1. Verilerin Analizi

Araştırma; frekans, yüzde, t testi ve varyans analizi ile yorumlanmıştır. Öğrencilerin ideal beden eğitimi öğretmeni niteliklerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığının belirlenmesi için, cinsiyet ve okul takımında bulunma durumuna göre t testi, sınıf, ortam ve üniversite farklılıklarına göre ise, tek boyutlu varyans analizi (oneway anova) testi uygulanmıştır. İstatistik analizlerin yapımında, SPSS 12, 0 for Windows paket programından yararlanılmıştır.

3. BULGULAR

Bulgular; demografik bulgular ve değişkenlere göre bulgular olmak üzere iki başlık altında incelenmiştir.

Demografik Bulgular: Tablo 1: Demografik Bulgular

Dağılım Değişken	f	%	
Cinsiyet	Kadın	231	51,8
	Erkek	215	48,2
	Toplam	446	100
Sınıf	1.Sınıf	13	2,9
	2.Sınıf	212	47,5
	3.Sınıf	153	34,3
	4.Sınıf	68	15,3
	Toplam	446	100
Yetişilen Ortam	İl	304	68,2
	İlçe	109	24,4
	Belde	13	2,9
	Köy	20	4,5
	Toplam	446	100
Okul Takımında Yer Alma	Evet	65	14,6
	Hayır	381	85,4
	Toplam	446	100
Üniversite	Dicle	172	38,6
	Fırat	83	18,6
	100.Yıl	66	14,8
	Gazi	61	13,7
	Kocaeli	64	14,3
Toplam	446	100	

Çalışmanın örneklem grubunda cinsiyet bakımından toplam 446 kişiden 231 kişi, %51,8 kadın, 215 kişi % 48 Erkek olduğu, Yetişilen ortam bakımından, 304 kişi % 68,2, ilde 109 kişi %24,4, ilçede 13 kişi %2,9, beldede 20 kişi % 4,5 köyde yetiştiği, Okul takımında yer alma durumuna göre, 65 kişi %14,6 evet 381 kişi % 85,4 hayır, cevabını vermiş, Buldukları Üniversite gruplamasına göre ise Dicle Üniversitesinde 172 kişi % 38,6, Fırat Üniversitesinde 83 kişi %18,6, 100. Yıl Üniversitesinde 66 kişi % 14,8, Gazi Üniversitesinde 61 kişi %13,7, Kocaeli Üniversitesinde 64 kişi %14,3 olduğu görülmüştür.

3.1. Değişkenlere Göre Bulgular:

Tablo 2: Cinsiyet değişkenine göre, öğrencilerin ideal Beden eğitimi öğretmenin niteliklerine ilişkin görüşleri.

Cinsiyet	f	Ortalama	S	t	p
Erkek	231	4.07	0.6357	3.78	0.000
Kadın	215	4.27	0.4738		

Cinsiyet değişkenine göre, toplam 446 öğrenciden 231 erkek 215 kadının, ankette verilen ideal bir beden eğitimi öğretmeninde olması gereken niteliklere ilişkin sorulara verdikleri cevaplara göre, öğrencilerin ideal Beden eğitimi öğretmenin niteliklerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı fark vardır [$p < 0.01$]. Bu farklılık, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre, bu niteliklere daha fazla inanmış oldukları ve önemli buldukları şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 3: Okul takımlarında yer alma değişkenine göre, öğrencilerin ideal Beden eğitimi öğretmenin niteliklerine ilişkin görüşleri.

Okul takımlarında yer alma durumu	f	Ortalama	S. Sapma	t	p
Evet	65	4,2274	,58931	0,877/0,855	0,509
Hayır	381	4,1601	,56914		

Okul takımlarında yer alma durumuna göre, toplam 446 öğrenciden 65 kişinin okul takımında yer aldığı 381 kişinin ise yer almadığı görülmüş ve ideal beden eğitimi öğretmeninde bulunması gereken niteliklerle ilgili sorulara, öğrencilerin beden eğitimi öğretmenleri ile daha yakın ilişkide olmasının veya olmamasının ideal beden eğitimi öğretmeni niteliklerine ilişkin fikirlerini değiştirmemiş ve anlamlı fark bulunmamıştır.

Sınıfa Göre Analiz:

Tablo 4: Sınıf değişkenine göre, öğrencilerin ideal Beden eğitimi öğretmenin niteliklerine ilişkin görüşleri.

Sınıflar	f	Ortalama	Standart Sapma	F	P (sig.)
1	13	4,3762	,38127		
2	212	4,1840	,62803		
3	153	4,0935	,52004	2.072	0.103
4	68	4,2583	,51067		
Toplam	446	4,1699	,57194		

Sınıf değişkenine göre ve Öğrencilerin farklı sınıflarda olması, öğrencilerin ideal Beden eğitimi öğretmenin niteliklerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Öğrenciler nitelikler konusunda aynı görüşte birleşmişlerdir.

Tablo 5: Yetişilen ortam değişkenine göre, öğrencilerin ideal Beden eğitimi öğretmenin niteliklerine ilişkin görüşleri.

Yetişilen ortam	f	Ortalama	S	F	P (sig.)
İl	304	4,1977	,54602		
İlçe	109	4,0998	,62176		
Belde	13	4,1911	,62637	0.849	0.468
Köy	20	4,1164	,64640		
Toplam	446	4,1699	,57194		

Yetişilen ortam değişkenine göre, illerde yetişen 304, ilçede yetişen 109, beldede yetişen 13, köyde yetişen 20 kişi sosyal ve kültürel yapı özellikleri bakımından değerlendirilerek, öğrencilerin ideal Beden eğitimi öğretmenin niteliklerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmamış ve nitelikler hakkında aynı görüşte birleşmişlerdir.

Tablo 6: Üniversite değişkenine göre, öğrencilerin ideal Beden eğitimi öğretmenin niteliklerine ilişkin görüşleri

Üniversiteler	f	Ortalama	Standart Sapma	F	P (sig.)
Dicle	172	3,9827	,55210	8.719	0.000
Fırat	83	4,2353	,48305		
Yüzüncü yıl	66	4,2573	,80777		
Gazi	61	4,2915	,38235		
Kocaeli	64	4,3821	,44469		
Toplam	446	4,1699	,57194		

Tablo 6 da, Öğrencilerin devam ettikleri üniversitelere göre, Dicle Üniversitesi ile diğer üniversiteler arasında, ideal beden eğitimi öğretmenlerinde bulunması gereken niteliklere ilişkin görüşleri arasında anlamlı fark görülmüştür [$p < 0.01$]. Bu farklılık, Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği öğrencilerinin, dersin işlenmesinde İdeal Beden Eğitimi Öğretmeni alan bilgisi, öğretmenlik meslek bilgisi, genel kültür ve davranış kriterlerinin, öğrenme üzerindeki etkisinin önemini, diğer üniversitelere göre daha az kabul ettikleri şeklinde yorumlanabilir.

4. SONUÇ

Bu araştırmayla, görüşler açısından genellemelere gidebilmek için değişik üniversitelerin öğretmen yetiştiren fakültelerinde Eğitim Fakültelerinin İlk Öğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim dalındaki öğrencilerin İdeal Beden Eğitimi Öğretmeni Nitelikleri (Kriterleri) ne ilişkin görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Sonuç olarak Öğrenciler arasında Cinsiyet ve Üniversiteye göre fark anlamlıdır. Yani ideal beden eğitimi öğretmenine ilişkin algıları daha olumlu, sınıf, okul takımında bulunma, Ortama göre ise fark anlamsız, ancak okul takımında yer almayanların ortalamasının daha düşük olduğu ve bu çerçevede yöneltilen görüşlerden İdeal Beden Eğitimi Öğretmeni Nitelikleri (Kriterleri)nin doğasına uygun olanlara adayların çoğunun katıldığı ortaya çıkmıştır.

Çetin (2001) tarafından yapılan çalışma da öğrenci ile kollektif çalışma öğrenci psikolojisini anlama, karşılıklı saygı ve sevgi kavramlarının ideal öğretmenin özellikleri olarak belirlenmiş, Arnon ve Reichel (2007) tarafından yapılan bir başka çalışmada öğrenciler ideal bir öğretmende bulunması gereken birinci özellik olarak kişilik özelliklerine (öğretmenlik meslek bilgisi, genel kültür ve davranış kriterlerinin ön plana çıktığı. Sherman ve Blacman (1975) yaptıkları çalışmada ise 1500 üniversite öğrencisinin ideal öğretmen değerlendirmelerinde öğretmenin kişiliğinin ön planda olduğu sonucuna varılmış ve çalışmamızın sonuçları ile paralellik sağladığı görülmüştür.

5. ÖNERİLER

Öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşler her alandaki öğretmen adayları için önemli olduğundan, öğretmen yetiştiren bölüm ya da bölümlerde benzer araştırmalar yapılarak karşılaştırmalara olanak sağlanmalıdır. Hizmet-öncesi öğretmen eğitimi programlarında ders dışı yapılacak etkinliklerle öğretmen adayları, öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşler açısından daha da bilinçlendirilmelidirler.

İdeal Beden Eğitimi Öğretmeni Nitelikleri (Kriterleri) ne ilişkin görüşleri önemli oranda pekiştirebilmek ve adayların öğretmenlik ruhunu benimseyebilmelerine daha fazla katkıda bulunabilmek için, gerek fakültede verilen derslerle ilgili ve gerekse Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda yapılacak uygulama çalışmalarına, daha fazla ağırlık verilmelidir.

Bu değerlendirmeler akademik kuruluşlara, ilgili amirlere ve değerlendirmede önemli bir grup olan öğrencilere yaptırılmalı öğretim elemanlarının kendi eksiklerini tamamlama ve kusurlu yönlerini düzeltmede yararlanılmalıdır. Öğrenciler, bu değerlendirme sonuçlarına göre ders ve öğretim elemanı seçebilmelidir.

KAYNAKÇA

- Arnon, S. & Reichel, N. (2007). Who is the ideal teacher? Am I? Similarity and difference in perception of students of education regarding the qualities of a good teacher and of their own qualities as teachers. *Teachers And Teaching: Theory And Practice*, 13 (5), 441-464.
- Çalışkan, M., Işık, A. N., Saygın, Y.. *Prospective Teachers' Perception of Ideal Teacher Elementary Education Online*, 12(2), 575-584, 2013. *İlköğretim Online*, 12(2), 575-584, 2013. [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr>
- Çetin, Ş. (2001). İdeal öğretmen üzerine bir araştırma. *Millî Eğitim Dergisi*. Sayı.149 <http://oyegm.meb.gov.tr> 14 Mayıs, 2009 tarihinde alınmıştır.
- Ergün, M., Duman T., Kıncal, R. Ve Arıbaş, S.(1999),Afyon Kocatepe Üniversitesi. Sosyal

- Bilimler Dergisi. 3,S.1–11.
- Gürbüztürk, O., Genç, S. Z. (2004). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Görüşleri Eğitim Fakóltesi Dergisi cilt: 5 sayı:7Bahar
- Kale, R. (2007) İlköğretimde Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi 1. Baskı Ankara: Pegem A Yayıncılık. s20–24
- Kılıç,M.,Kaya,A.,Yıldırım,N.,Genç,G.2004 Eğitimci gözüyle öğretmen ve öğrenci,*XIII.Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakóltesi, Malatya.*
- Saban, A. (2004).Öğrenme ve Öđretme Süreci. (3.baskı) Ankara: NobelYayıncılık.s114–116
- Sherman, B. R. & Blaackman, R.T. (1975). Personal characteristics and teaching effectiveness og college faculty. *Journal of Educational Psychology*, 67, 124-131.
- Şişman, M. (2002). Eğitimde Mükemmellik Arayışı(Birinci Baskı). Ankara: PegemA Yayınları. S 154–166
- Şişman, M.(2006).Eğitim Bilimine Giriş(1. Baskı). Ankara: PegemA Yayınları. S 218–223
- Tan, Ş.,Erdoğan,A.(2001) Öğretimi Planlama ve Değerlendirme (Geliştirilmiş İkinci Baskı)Ankara Anı Yayıncılık. S23–25